

SÅ MINNS VI

Stikkan Anderson

Stikkan Anderson var Musikförläggaren med stort M, tillika hedersmedlem i SMFF. I höst är det 10 år sedan han gick bort. Kjell-Åke Hamrén tecknar ett personligt porträtt till hans minne.

Midsommarfrände på Viggso

Från vänster: Tomas Ledin, Stikkan Anderson samt Kjell-Åke Hamrén

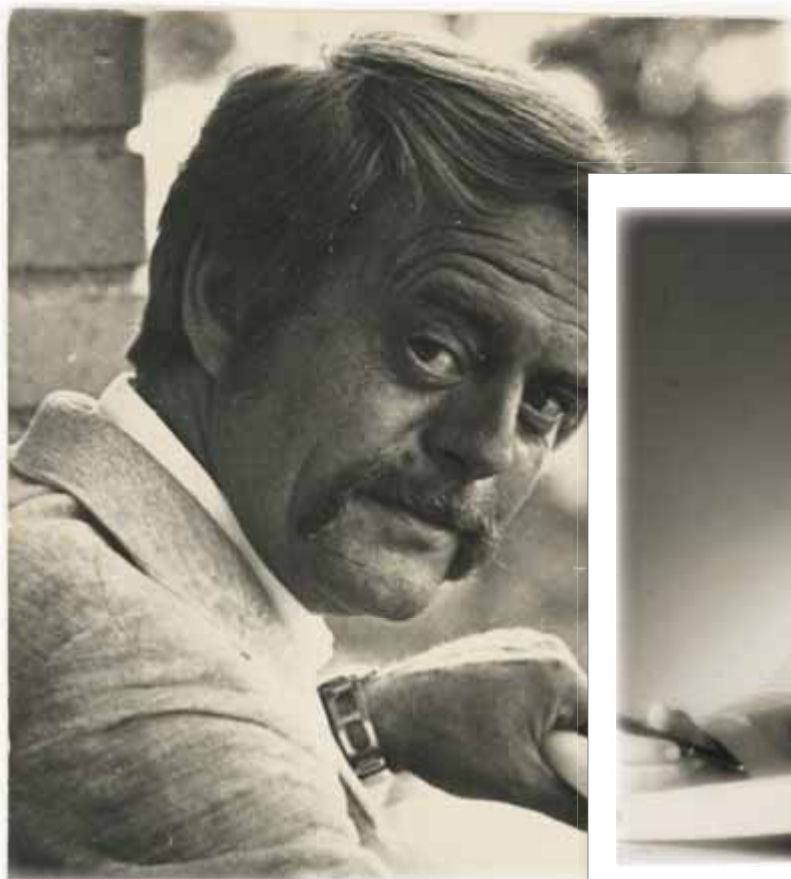
Musikförläggaren med stort M

Den 12 september 2007 var det 10 år sedan Stig ”Stikkan” Anderson gick ur tiden. Många med mig får säkert känslan att det är smått ofattbart att det redan hunnit gå så många år, särskilt som Stikkans ”närvaro” i vissa avseenden ännu känns så påtaglig. Till detta finns det naturligtvis flera orsaker. En är alldeles uppenbar: Polar Music Prize, som årligen sedan 1992 sprider ljus och glans över hans minne och livsgärning. En annan, men mindre uppenbar orsak, är att flera av hans idéer om musik och musikens affärsmässiga spridning lever vidare – dels i kraft av sin egen inneboende styrka, dels genom alla dem som kom att arbeta i hans närhet. Vi är ju många (numera i olika grad av medelålder) som gått i hans lära och som nu arbetar på centrala positioner inom de delar av musiklivet där han själv var verksam. Särskilt uppenbart är det sistnämnda förhållandet inom musikförlagsbranschen, det verksamhetsområde som han själv

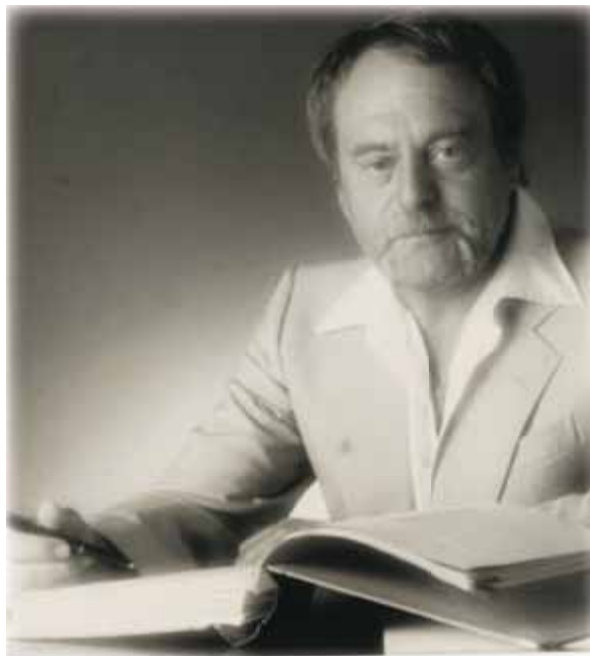
främst identifierade sig med. Han var ju Musikförläggaren med stort M – som för övrigt ansåg att titeln var förbehållen endast de som själva ägde sina musikförlag. Men viktigare än allt annat som gör att hans närvaro ännu tycks så påtaglig, åtminstone för oss som jobbar i den s.k. Branschen, är den närmast strukturella betydelse som hans sätt att driva musikförlag kom att få.

Uppsving för grammofonindustrin

För att bättre förstå ”det nya” som – musikförläggaren – Stikkan Anderson kom med, får man först ta en titt på 1950-talets svenska musikliv, det årtionde vid vars slut han beslöt att ge upp jobbet som folkskollärare för att bli musikförläggare på heltid. För då fanns minsann ingen webb att lägga ut musiken på, och TV-mediet skulle inte slå igenom stort förrän en bit in på 60-talet, därtill med begränsad sändningstid och i blott en kanal. Ja, till

Privat bild

Privat bild

och med Riksradiön, som ända sedan 1920-talet hade varit ett centralt medium för musik i de svenska hemmen, var fortfarande mycket begränsad utbudsmässigt. I grova drag kan man säga att den populärmusikaliska infrastrukturen fortfarande dominerades av dansbanor och folkparker – och den traditionella musikhandeln. Gösta ”Snoddas” Nordgren med sin Flottarkärlek levde sida vid sida med Owe Thörnqvist och hans Rotmosrock – och praktiskt taget varje stad eller större samhälle av viss självaktning ute i landsorten hade en egen musikaffär (helt skild från bok- och pappershandeln) som tillhandahöll ett försvarligt utbud av både noter och grammofonskivor – och i många fall såväl musikinstrument som tillbehör av skilda slag.

Men vid just den här tiden fick grammofonindustrin, nu genom vinylskivan, ännu ett exempellöst uppsving, även om den musikförlagsledda notutgivningen och dess vidareförsäljning i återförsäljarledet fortfarande höll stånd som den ursprungliga fasta klippan i den affärsmässiga delen av det som så småningom skulle börja kallas ”musikbranschen”. Tiden sammanföll också med Musikradions entré på scenen – liksom med Stikkans egen entré med musikförlaget Sweden Music AB och grammofonbolaget Polar Music

(det senare tillsammans med affärspartnern Bengt Bernhag, som sedermera gick bort i förtid).

Tivedshambo och Klas-Göran

Den då ännu inte 30-årige Stikkan Anderson var i och för sig inte helt okänd för den populärmusikaliskt orienterade allmänheten, han hade ju redan så tidigt som under den senare delen av 40-talet låtit höra tala om sig med sin Tivedshambo, en utomordentligt bra hambo som numera spelas oförtjänt lite. Men som musikförläggare var han till att börja med ”lillebror” (hans eget uttryck) vid sidan av etablerade musikförläggare som t.ex. Erik Börjegård på Nordiska Musikförlaget, Lennart Reuterskiöld på Reuter & Reuter Förlags AB och Thore Ehrling på förlaget som bar dennes eget namn. Men det skulle sannerligen inte dröja länge innan han lät höra talas om sig också i detta sammanhang. Jag tänker främst på utgivningen 1959 av ”Klas-Göran”, som blev inte bara Stikkans eget stora genombrott som musikförläggare, utan också det hejdunderande genombrottet för en viss Barbro Svensson från Järvsö, som över en natt blev Lill-Babs med hela svenska folket (”Lill-Babs” för att kunna skilja henne från den äldre artistgiganten Alice Babs).

PORTRÄTT

FOTO: Polar Music International AB

Det internationella kontaktnätet

Nu vore det naturligtvis djupt orättvist mot Stikkans äldre kollegor och föregångare, om jag här skapade intrycket av att Stikkan var den förste som förstod den djupare betydelsen av ett internationellt kontaktnät. Så var det naturligtvis inte. Stockholm hade redan före andra världskriget framgångsrikt börjat konkurrera med Köpenhamn om positionen som Nordens musikförlagscentrum, och många mycket omfattande repertoaravtal mellan stora kontinentala musikförlag och Stockholmsbaserade musikförlag kom till stånd redan på 1930-talet, vilket längre fram i tiden kom att ha avgörande betydelse för att de anglosaxiska musikförlag (som

sedermånga blev de stora internationella musikförlagskoncernerna) skulle etablera sina nordiska dotterbolag i just Stockholm.

Men ingen såg som Stikkan att den typ av avtalsöverenskommelse – musikförlag emellan – som ännu under 1950-talet tillämpades för att upplåta repertoar från ett land eller copyrightterritorium till ett annat, var antingen ur takt med tiden eller inte gjordes bruk av till sin fulla potential. Den ena sidan av saken var att tyngdpunkten i avtalen hade närmast slagsida mot utgivning av noter, och därmed långt ifrån fullt ut avspeglade de exploateringsmöjligheter som den moderna grammofoonkivan och därmed etermedierna helt nyligen hade gett upphov till. Den andra sidan